

פרשת בהר

שבת שלום לכולם.

סוד השביעית

"כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה', שש שנים תזרע שדך... ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ, שבת לה', שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור".

כיצד מצוות שביעית הופכת אותנו להיות אנשים יותר טובים?

מבוסס לפי רבי חיים הכהן – ה"חלבן" (ויקרא עמוד תקלב).

מצוות השמיטה מדוע?

הנה בכל השנים כולם כל אחד עובד לפרנסתו ולמחיתו. לאחד יש כרם, לשני מטע זיתים, לשלישי שדה תבואה, ועוד...

כל אחד דואג לביתו ולמשפחתו, הוא משקיע, עובד בשדה, מטפח את תבואתו, ובבוא הזמן מוכר אותה ומרוויח את כספו. ריווח כלכלי זה מאפשר לו ולמשפחתו לנהל את חייו החומריים ולספק את צרכיהם. בשנת השמיטה כל בעלי השדות מצווים לשמוט ולהזניח את קרקעותיהם לרשות הכלל. התורה מצווה על האדם להפקיר את כל מקור פרנסתו לטובת הכלל. וכך בכל שנה כשרוצה אדם לאכול ענבים הוא הולך אל בעל הכרם וקונה ענבים בכסף מלא. ובשנה השביעית נכנס כל אחד לכרם שכנו ואוכל ענבים כנפשו. אין לבעלי הקרקע זכויות יתר בפירות, ושווה לשאר העם ואפילו לבהמות ולחיות השדה, כולם רשאים לאכול להנאתם מפירות בעלי השדות. מצווה זו אינה פשוטה כלל וכלל, תארו לעצמכם אדם שמוכר אתרוגים לסוכות הלא כמעט כל פרנסת השנה בא לו ממכירת האתרוגים. והנה מצווה אותו התורה שבשנה השביעית ישמיט את קרקעו לרשות הכלל וכל החפץ יבוא וייטול. מדוע? מה עם פרנסתו של המגדל? מה עם משפחתו? מה רצתה התורה במצווה קשה זו?

והנה עומק גדול מאד טמון במצוות השמיטה, מצווה זו היא מעין מעלית שמקפיצה אותנו אל מציאות חיים עליונה שאינה מוכרת בחיי היום יום. ביום יום הרגיל כל אחד חי במסגרת

לומדים להיות אנשים טובים

חייו האישית, לכל אחד יש משפחה, יש צורכי חיים בסיסים שעליו לדאוג למלא כדי להתקיים, ולקיים את משפחתו. התחושה הבסיסית היא שכל אחד חי את חייו כל שאר בני העולם הם זרים. מציאות זו בא לידי ביטוי בכל חיי המסחר והכלכלה. אם יש לי דבר בעל ערך הרי לא אתן אותו לזולתי חנם אין כסף אלא במחיר מלא. כל אחד זקוק לכסף ולנכסים, הלא הצרכים החומריים רבים, וכל אחד צריך להתבסס מבחינה חומרית, כדי להתקיים בעולם הזה, הוה אומר, כל מציאות החיים של העולם הזה מחייב את כל אדם לדאוג לעצמו, חיך קודמין לחיי חברך. אם לא יעבוד וירוויח כסף לא יוכל להאכיל את בני ביתו. העובדה שכל אחד צריך לדאוג לעצמו כדי להתקיים יוצרת ממילא מציאות בעייתית. התחושה הבסיסית של כל אחד כלפי חברו, היא תחושת זרות. עצם העובדה שכל אחד דואג לעצמו מציבה את האינטרסים בראש סדר העדיפויות, ממילא המחשבה על הזולת והדאגה לו נדחקים לפינה חשוכה.

יתירה מזאת בשוק החיים ישנה תחרות, בעלי מכולת מתחרים על לקוחותיהם, יצרנים שונים מתחרים על סחרותם, ממילא כל אחד מרגיש שכל הצלחתו תלויה ברמיסת שאר המתחרים. כך הוא טבע העולם התחרות ומאבק ההשרדות, הינם חלק מובנה של מתכונת החיים שלנו בעולם הזה, מידות שליליות רבות עלולות להתגב לתוך הלב. האדם יכול להרגיש בקלות רבה שהזולת מאיים עליו, פוגע בפרנסתו, מרוץ החיים עלול ליצור עוינות, מתחים סמויים, ריב וכעסים, מכאן עלולות להתפתח מידות קשות יותר – נוכלות, רמאות, גזל, הונאת ממון. כל זאת היא תוצר של מציאות החיים הירודה שלנו שבה כל אחד מצר את רגלי חברו.

מצוות השמיטה היא ניגוד מוחלט לכל תפיסת החיים המוכרת לנו, האדם מצווה להזניח לגמרי את המחשבות על עצמו ועל הצלחתו האישית, הלא בעל השדה יכול להרוויח במכירת יבולו מאות אלפי שקלים, אך התורה מצווה אותנו להפקיר הכל ולהעבירו לרשות הציבור כולו, כמי שאומרת לו "פתח את דלתי ביתך, הנח לכל איש אשר יחפוץ להכנס ולחוש ברשותך כבתוך שלו". חובות כספים – וותר, תבואה ופירות – הפקר, התורה מבקשת מהאדם למוסס לחלוטין את תחושת ה"אני" האישית, להרחיב את מעגל חייו עד שירגיש שהזולת הוא בן משפחתו, כמו שבני משפחתו אוכלים מהפרדס בכל שנה ושנה באין מוחה, כך צריך לחוש בשנה השביעית כלפי כל אדם ואדם. כל עם ישראל משפחה אחת, כולם כאחד שווים, לדרגה זו התורה מבקשת מאיתנו להעפיל בשנה השביעית.

שבת שלום.